

Τάσεις του επιχειρείν
με τη ματιά της Εθνικής Τράπεζας

Τουρισμός

3^ο τρίμηνο 2024

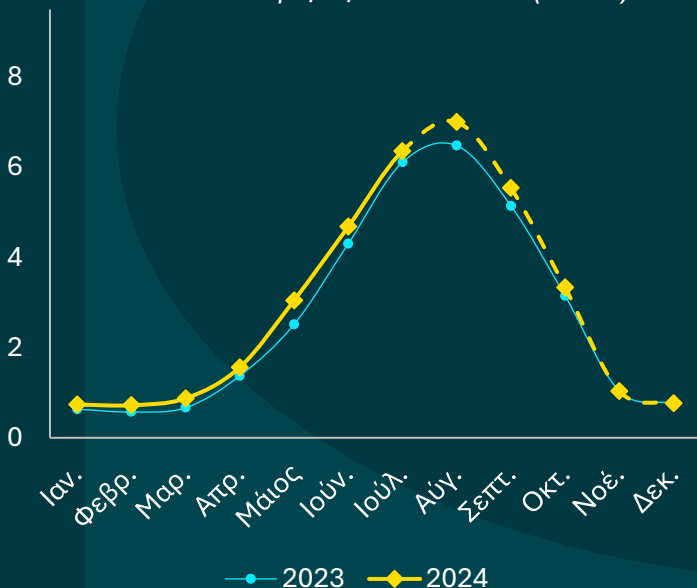
Η «αθόρυβη» μεταμόρφωση του ελληνικού τουρισμού

Προς νέα ρεκόρ οδεύει το 2024 σε όρους αφίξεων...

Διεθνείς αφίξεις

σε εκ. τουρίστες

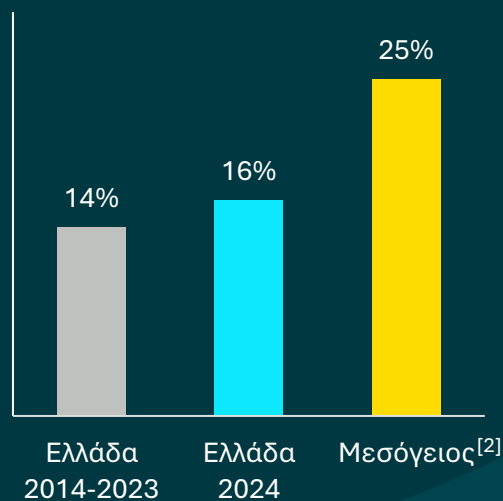
✓ αφίξεις 2024: **36 εκ.** (+10%)

... με διαφαινόμενη μετάβαση σε ένα λιγότερο εποχικό μοντέλο τουρισμού ...

Μερίδιο άνοιξης

ως ποσοστό αφίξεων εξωτερικού προηγούμενου δωδεκαμήνου [1]

... που ενισχύεται από τις νέες τάσεις ζήτησης

Εξέλιξη ενδιαφέροντος τουριστών

ως ποσοστό του τομέα ΜμΕ ξενοδοχείων

- ✓ 44% έχει ήδη δράσεις
- ✓ 1/4 σχεδιάζει δράσεις

[1] Μερίδιο άνοιξης στο προηγούμενο 12μηνο. Για το 2023, το 12μηνο υπολογίζεται κατ' εξαίρεση στην περίοδο Ιούνιος - Δεκ. 2019 και Ιαν. - Μάιος 2023, λόγω αλλοιωμένης εικόνας μετά την πανδημία στην περίοδο 2020-2022. Στην Μεσόγειο το μερίδιο έχει εκτιμηθεί βάσει της απόκλισης από την Ελλάδα σε όρους διανυκτερεύσεων.

[2] Μεσόγειος: οι ανεπτυγμένες τουριστικά χώρες Ιταλία, Ισπανία & Πορτογαλία

Πηγές: Τράπεζα της Ελλάδος, Eurostat, Έρευνα Συγκυρίας ΜμΕ 1^ο εξάμηνο 2024 | Επεξεργασία: Εθνική Τράπεζα

Σύνοψη

Σε νέο έτος ορόσημο για τον ελληνικό τουρισμό αναμένεται να αναδειχθεί το 2024, με προοπτική για **αφίξεις της τάξης των 36 εκ.** (+10%), με διακριτά διαφορετική εικόνα μεταξύ των δύο εξαμήνων:

- Κατά το **1^ο εξάμηνο** σημειώθηκε **εξαιρετική επίδοση** (+16%), με την άνοιξη να αποτελεί την αιχμή (+21%).
- Στο **2^ο εξάμηνο**, εκτιμούμε ότι **οι θετικές επιδόσεις θα συνεχισθούν με μικρότερη δυναμική** (+8%), **διατηρώντας όμως κομβικό ρόλο** στο ετήσιο αποτέλεσμα λόγω υψηλής εποχικότητας. Υποστηρικτικά των παραπάνω είναι (i) τα πρώτα στοιχεία του διμήνου Ιούλιος-Αύγουστος (+6-7%) και (ii) η τάση των πρόδρομων δεικτών του φθινοπώρου (+9%).

Πέρα από τα ρεκόρ επιδόσεων, αυτό που χαρακτηρίζει τη χρονιά είναι η **εμφανής τάση μείωσης εποχικότητας**, με οδηγό την άνοιξη, η οποία αύξησε το μερίδιό της στις αφίξεις του προηγούμενου δωδεκαμήνου κατά 2 ποσοστιαίες μονάδες (σε 16% από 14% το 2023), σημειώνοντας ιστορικό υψηλό περιόδου (+1 εκατ. αφίξεις έναντι άνοιξης 2023). Αξιοσημείωτο είναι ότι η διαφαινόμενη αυτή τάση έχει τα **εχέγγυα να διατηρηθεί μεσοπρόθεσμα** καθώς η επιτάχυνση της άνοιξης είχε ευρεία βάση στήριξης (i) μεταξύ αεροπορικών και οδικών αφίξεων καθώς και (ii) μεταξύ βασικών αγορών προέλευσης (εύρος ανόδου 22-24%). Στο σημείο αυτό σημειώνουμε ότι η δυναμική είναι πιο περιορισμένη όσον αφορά την άλλη shoulder-period (φθινόπωρο), καθώς το μερίδιό της στη χρονιά είναι κοντά στον μεσογειακό μέσο όρο (25%).

Συμβατές με τη μετάβαση σε ένα νέο – λιγότερο εποχικό – μοντέλο τουρισμού είναι οι **διαφαινόμενες αλλαγές στις προτιμήσεις των τουριστών**, όπως αναδεικνύει η Έρευνα Συγκυρίας της Εθνικής Τράπεζας σε δείγμα ελληνικών ξενοδοχείων. Βασικό εύρημα της έρευνας είναι το αυξημένο ενδιαφέρον των τουριστών για **τοπικές δραστηριότητες και προϊόντα**, σε αντιδιαστολή με εξασθένηση ενδιαφέροντος για all-inclusive υπηρεσίες που συνδέονται με τον μαζικό καλοκαιρινό τουρισμό.

Υπό αυτή την οπτική, εξαιρετικά ενθαρρυντικό είναι το γεγονός ότι το 44% του τομέα ακολουθεί ήδη **δράσεις προσαρμογής στις νέες ανάγκες**, ενώ ένα επιπλέον ¼ έχει σχετικό σχεδιασμό. Ενώ εύλογα στα αρχικά αυτά στάδια, τα **μεγαλύτερα ξενοδοχεία** εμφανίζουν υψηλότερη κινητικότητα προσαρμογής στα νέα δεδομένα (σε αναλογία με τον γενικότερα πιο αναπτυξιακό προσανατολισμό τους), η έρευνά μας επίσης εντοπίζει παραμέτρους που τα μικρότερα ξενοδοχεία μπορούν να στηριχθούν για να ακολουθήσουν τα ζητούμενα της επόμενης μέρας. Συγκεκριμένα, τα **μικρότερα ξενοδοχεία** φαίνεται να διαθέτουν στενότερους δεσμούς τόσο με τους πελάτες όσο και με το προσωπικό τους – στοιχεία που είναι συμβατά με τις νέες τάσεις στην παγκόσμια ζήτηση. Ωστόσο, ο κρίσιμος κρίκος εξέλιξης που μπορεί να κάνει τη διαφορά, ενεργοποιώντας τα συγκριτικά τους πλεονεκτήματα, είναι η **προώθηση της συνεργασίας με τις τοπικές επιχειρήσεις** (στοχεύοντας στη δημιουργία οικοσυστήματος).

Τέτοιου είδους πρωτοβουλίες μετεξέλιξης του ελληνικού τουρισμού υπάρχουν οι κατάλληλες προϋποθέσεις να ενισχυθούν (κυρίως για τα πιο μικρά ξενοδοχεία που τώρα δείχνουν να αφυπνίζονται), καθώς:

- Τα πρώτα σημάδια από σχετικές πραγματοποιηθείσες δράσεις δείχνουν ότι οδηγούν σε **υψηλές αποδόσεις**.
- Υπάρχουν ακόμα **σημαντικά περιθώρια για περαιτέρω βελτίωση της εποχικότητας**, ειδικά όσον αφορά την περίοδο της άνοιξης (με την Ελλάδα να απέχει ακόμα σημαντικά από το εποχικό προφίλ των λοιπών μεσογειακών προορισμών).

Το 2024 αναδεικνύεται σε νέα χρονιά ρεκόρ για τον ελληνικό τουρισμό

Τις βάσεις για μία χρονιά υψηλών επιδόσεων έθεσε το 1^ο επτάμηνο του 2024, καθώς οι αφίξεις εξωτερικού σημείωσαν άνοδο 11%, με ιδιαίτερη δυναμική την περίοδο της άνοιξης (+21%). Βασικό στήριγμα ήταν τόσο οι αεροπορικές αφίξεις (+10% ετησίως στο επτάμηνο), όσο και οι οδικές (+14%), οι οποίες άγγιξαν τα επίπεδα του 2019 (έναντι +26% για τις αεροπορικές).

Η ανοδική αυτή πορεία, (που αποτυπώθηκε σε αύξηση καθαρών προσλήψεων κατά 5% ετησίως), διατήρησε το προβάδισμα της χώρας στη μεσογειακή αγορά (αφίξεις 21% υψηλότερα του 2019, έναντι 9% στη Μεσόγειο).

Κοιτάζοντας μπροστά, για το φθινόπωρο αναμένουμε επιδόσεις οριακά υψηλότερες του καλοκαιριού (+9% ετησίως σε όρους αφίξεων, με αιχμή τη σταδιακή επαναφορά των οδικών αφίξεων). Η θετική τάση αυτή επιβεβαιώνεται από μια σειρά πρόδρομων δεικτών:

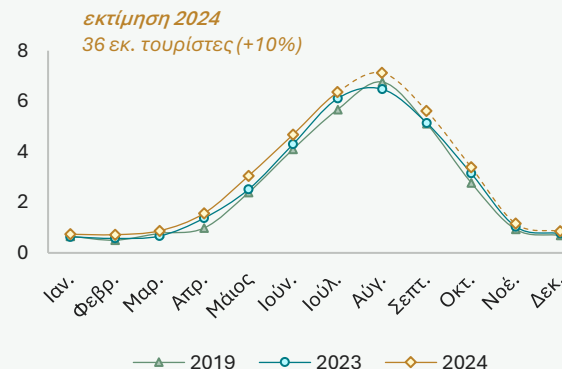
- Ο δείκτης οικονομικού κλίματος στις βασικές αγορές^[2] παρουσιάζει συνεχή βελτίωση.
- Ο δείκτης μελλοντικής δραστηριότητας ξενοδοχείων παρουσιάζει ισχυρή επίδοση έναντι του ιστορικού μέσου όρου (+26 μονάδες το τελευταίο δίμηνο).
- Η αεροπορική κίνηση διατηρεί την καλοκαιρινή δυναμική, με αύξηση της τάξης του 6-7% στις προγραμματισμένες πτήσεις και θέσεις του διμήνου Σεπτέμβριος-Οκτώβριος.

Υπό αυτές τις συνθήκες, εκτιμάμε νέα ρεκόρ για τον ελληνικό τουρισμό το 2024, με τις αφίξεις να φθάνουν τα 36 εκατ. τουρίστες (+10% ετησίως). Σημειώνεται ότι το 2^ο εξάμηνο του έτους – παρά τη χαμηλότερη δυναμική που αναμένεται να αναπτύξει (+8% έναντι +16% το 1^ο εξάμηνο) – εκτιμάται ότι θα καλύψει περισσότερο από το 1/2 της αύξησης των αφίξεων λόγω της υψηλής εποχικότητας που παρουσιάζει.

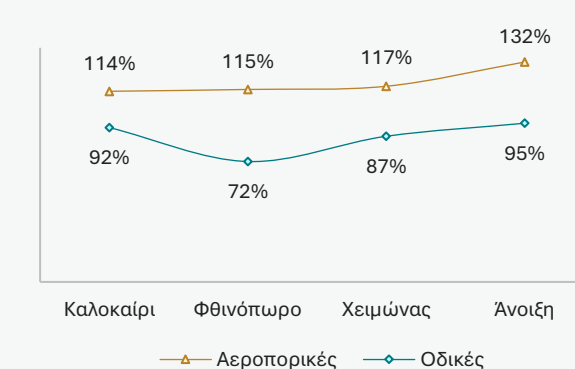
Διεθνείς αφίξεις

σε εκ. τουρίστες

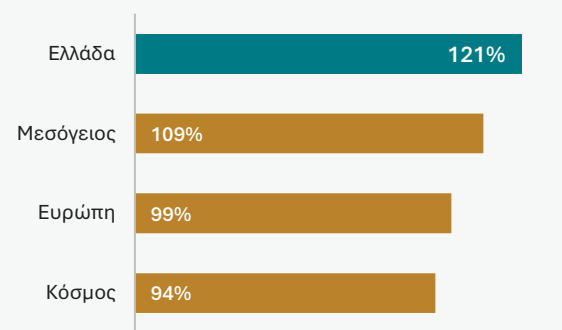
Συνολικές διεθνείς αφίξεις

ποσοστό αναπλήρωσης έναντι του 2019

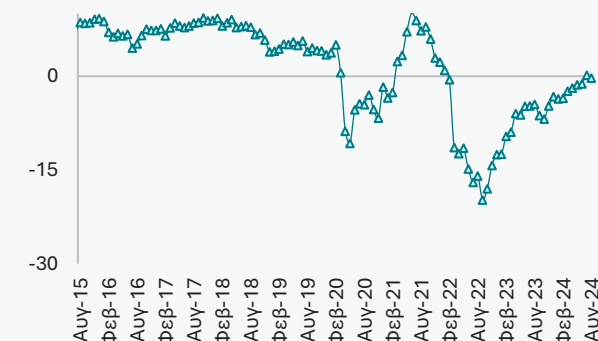
Τουριστικές αφίξεις

ποσοστό αναπλήρωσης Ιανουαρίου-Ιουλίου 2024 έναντι της αντίστοιχης περιόδου 2019

Δείκτης οικονομικού κλίματος βασικών αγορών^[1]

απόσταση από τον μέσο όρο 20ετίας

[1] Ως βασικές αγορές ορίζονται οι Γαλλία, Γερμανία, ΗΒ, Ισπανία, Ιταλία και Ολλανδία

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος, European Commission, Bloomberg, Υπουργείο Εργασίας-Σύστημα ΕΡΓΑΝΗ, World Trade Organization | Επεξεργασία: Εθνική Τράπεζα

Θετικές ενδείξεις για διατηρήσιμη μετάβαση σε ένα λιγότερο εποχικό τουριστικό προϊόν

Πέρα από τα ρεκόρ επιδόσεων, αυτό που χαρακτηρίζει τη χρονιά είναι η **εμφανής τάση μείωσης εποχικότητας**, με την άνοιξη να αυξάνει μερίδιο στις αφίξεις του προηγούμενου δωδεκαμήνου (Ιούνιος 2023-Μάιος 2024) κατά 2 ποσοστιαίες μονάδες (σε 16% από 14% το 2023^[1]), σημειώνοντας ιστορικό υψηλό περιόδου στις αφίξεις που έφθασαν τα 5 εκατ. τουρίστες (1 εκατ. υψηλότερα της άνοιξης 2023). Στο σημείο αυτό σημειώνουμε ότι η δυναμική είναι πιο περιορισμένη όσον αφορά την άλλη shoulder-period (φθινόπωρο), καθώς το μερίδιό της στη χρονιά είναι κοντά στον μεσογειακό μέσο όρο (25%).

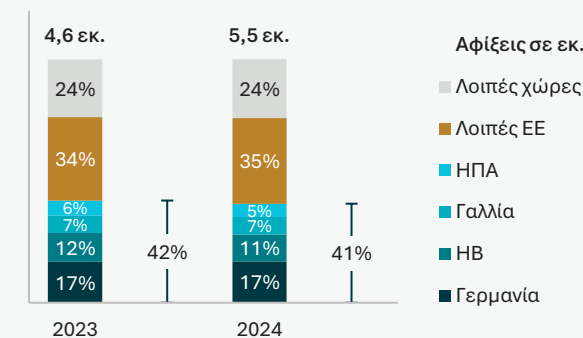
Εμβαθύνοντας στις επιδόσεις της περιόδου, διαπιστώνουμε ότι η τάση αυτή **έχει τα εχέγγυα να διατηρηθεί** μεσοπρόθεσμα καθώς είχε **ευρεία βάση στήριξης** (i) μεταξύ αεροπορικών και οδικών αφίξεων (21% και 20% ετησίως αντίστοιχα) καθώς και (ii) μεταξύ αγορών προέλευσης (και όχι μεμονωμένη επίδραση από συγκεκριμένες χώρες).

Ειδικότερα, εξετάζοντας τις επιδόσεις της άνοιξης ανά χώρα προέλευσης τουριστών, διαπιστώνουμε ότι:

- Η πλειοψηφία των χωρών προέλευσης σημείωσε υψηλές επιδόσεις τουριστικών αφίξεων την άνοιξη, με άνοδο της τάξης του 22-24%, σημειώνοντας **επιτάχυνση σε σχέση με το προηγούμενο δωδεκάμηνο** (άνοδος της τάξης του 7% κατά μέσο όρο). Υπό αυτές της συνθήκες σε μεγάλο εύρος αγορών (εντός και εκτός ΕΕ) το μερίδιο της άνοιξης στις επιδόσεις του προηγούμενου δωδεκαμήνου σημείωσε ανοδική πορεία – με ιδιαίτερη επιτάχυνση από χώρες εκτός ΕΕ (που φαίνεται να απομακρύνονται από τον έντονα εποχικό χαρακτήρα τους).
- Αντίθετα στην παραπάνω τάση κινήθηκαν χώρες του Ατλαντικού (ΗΠΑ και Ηνωμένο Βασίλειο), που σημείωσαν ηπιότερη άνοδο αφίξεων (της τάξης του 5-11% ετησίως αντίστοιχα), **επιβραδύνοντας συγκριτικά με το προηγούμενο δωδεκάμηνο**.

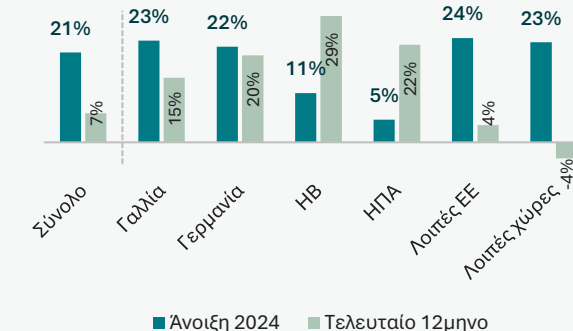
Αφίξεις ξένων τουριστών

ανοιξιάτικη περίοδος

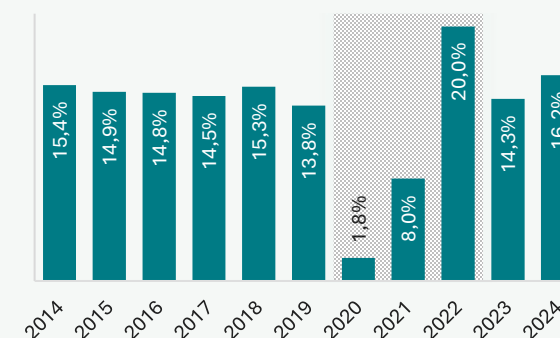
Αφίξεις ξένων τουριστών

ετήσια μεταβολή έναντι της αντίστοιχης περυσινής περιόδου^[1]

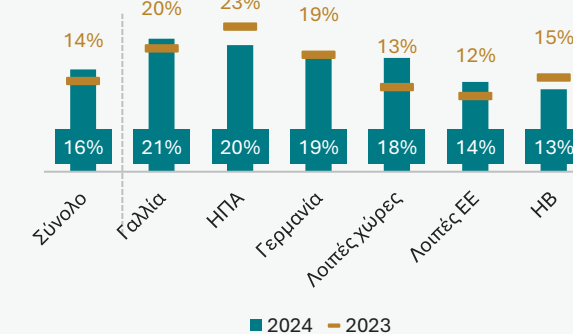
Εποχικότητα διεθνών αφίξεων

ποσοστό αφίξεων ανοιξιάτικης περιόδου στο προηγούμενο 12μηνο^[1]

Εποχικότητα αφίξεων ξένων τουριστών

μερίδιο αφίξεων της ανοιξιάτικης περιόδου στο 12μηνο^[1]

[1] Ειδικά για το 2023, το μερίδιο της άνοιξης (Μάρτιος-Μάιος 2023) υπολογίζεται κατ' εξαίρεση στην περίοδο Ιούνιος-Δεκέμβριος 2019 και Ιανουάριος-Μάιος 2023, καθώς στο διάστημα 2020-2022 η εικόνα αλλοιώνεται λόγω περιορισμών εξαιτίας της πανδημίας Covid-19.

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος | Επεξεργασία: Εθνική Τράπεζα

Αυξημένη η ανταπόκριση των ελληνικών ξενοδοχείων στα νέα ζητούμενα των τουριστών...

Συμβατές με τη μετάβαση σε ένα νέο – λιγότερο εποχικό – μοντέλο τουρισμού είναι οι **διαφαινόμενες αλλαγές στις προτιμήσεις των τουριστών**. Πιο αναλυτικά, η Έρευνα Συγκυρίας της Εθνικής Τράπεζας σε δείγμα 200 ΜμΕ^[1] του κλάδου ξενοδοχείων, εστιάζει στις μεταβολές των προτιμήσεων των πελατών τους και τα δυνητικά οφέλη για τον κλάδο.

Βασικό εύρημα της έρευνας είναι ότι οι ξενοδοχειακές ΜμΕ διαπιστώνουν ενισχυμένο ενδιαφέρον για ψηφιακές υπηρεσίες, **τοπικές δραστηριότητες & προϊόντα** (87%, 82% και 78% του τομέα αντίστοιχα), και **εξασθενημένο ενδιαφέρον για υπηρεσίες all-inclusive** (30% του τομέα) που συνδέονται με τον μαζικό τουρισμό της καλοκαιρινής περιόδου.

Σε αυτό το περιβάλλον, είναι **ενθαρρυντικό ότι το 44% του τομέα έχει ήδη προσαρμοστεί στις νέες ανάγκες** (π.χ. συνεργασίες με τοπικές επιχειρήσεις), ενώ ζωηρό είναι το ενδιαφέρον για περαιτέρω σχετικές δράσεις από ¼ του τομέα ΜμΕ.

Υψηλότερος βαθμός **στρατηγικής κινητοποίησης** εντοπίζεται στις σχετικά μεγαλύτερες επιχειρήσεις, καθώς 57% των μεσαίων και μικρών (με κύκλο εργασιών μεταξύ €0,5-10 εκ.) έχει ήδη προσαρμόσει τη στρατηγική του ώστε να ανταποκριθεί στις νέες τάσεις (έναντι μόλις ¼ των πολύ μικρών), εν μέρει αντικατοπτρίζοντας την υψηλότερη αναπτυξιακή τους στόχευση. Ενδεικτικά, περίπου ¾ των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων συμμετέχει σε τοπικούς συνδέσμους και προωθεί τοπικά προϊόντα, έναντι περίπου ⅓ των πολύ μικρών.

ΕΡΕΥΝΑ ΣΥΓΚΥΡΙΑΣ ΜμΕ 2024

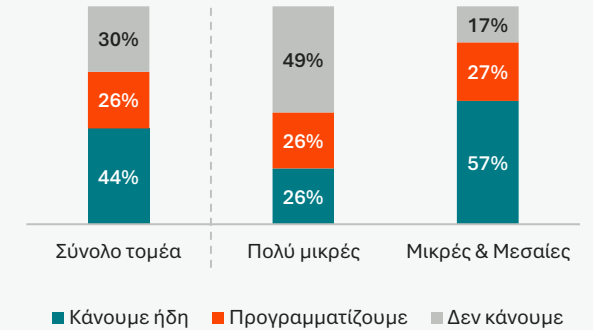
Εξέλιξη ενδιαφέροντος τουριστών

ως ποσοστό του τομέα ΜμΕ ξενοδοχείων

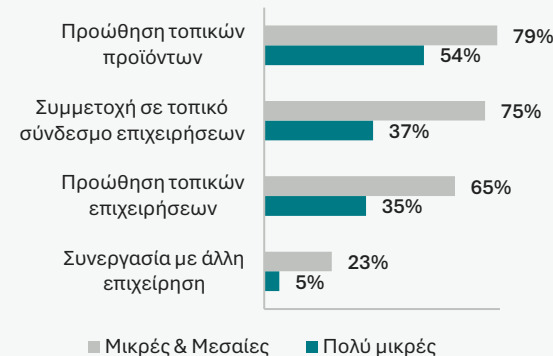
Προσαρμογή στρατηγικού σχεδιασμού στις νέες τάσεις

ως ποσοστό του τομέα ΜμΕ ξενοδοχείων

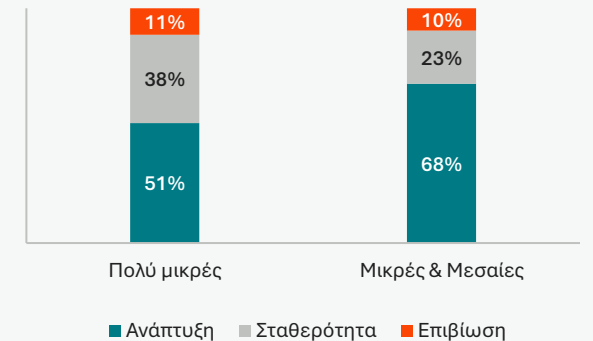
Συνεργασίες

ως ποσοστό του τομέα ΜμΕ ξενοδοχείων

Στόχος επιχειρήσεων

ως ποσοστό του τομέα ΜμΕ ξενοδοχείων

[1] Για τους σκοπούς της έρευνας πεδίου στις ΜμΕ του κλάδου ξενοδοχείων, οι επιχειρήσεις διακρίνονται σε: πολύ μικρές (με πωλήσεις έως €0,5 εκ.), μικρές (με πωλήσεις μεταξύ €0,5-1 εκ.) και μεσαίες (με πωλήσεις μεταξύ €1-10).

Πηγή | Επεξεργασία: Εθνική Τράπεζα, Έρευνα Συγκυρίας ΜμΕ 1^ο εξάμηνο 2024

...ενώ ευνοϊκές είναι οι προϋποθέσεις περαιτέρω ενίσχυσης

Από την άλλη πλευρά, και οι πολύ μικρές ξενοδοχειακές μονάδες (με κύκλο εργασιών χαμηλότερο των €0,5 εκ.) δείχνουν πως διαθέτουν χαρακτηριστικά που θα μπορούσαν να τους δώσουν **συγκριτικό πλεονέκτημα**. Αυτά αφορούν κυρίως τους **στενότερους δεσμούς**:

- με τους **πελάτες** τους, αφού τα ¾ των κρατήσεων πραγματοποιούνται μέσω «άμεσης» επαφής (είτε μέσω διαδικτυακής πλατφόρμας είτε με προσωπική επικοινωνία), έναντι 53% σε μεγαλύτερα ξενοδοχεία, που στηρίζονται σε υψηλότερο βαθμό σε πρακτορεία.
- με το **προσωπικό** τους, αριθμώντας 10 εργαζομένους κατά μέσο όρο (έναντι 65 στις λοιπές ΜμΕ), με σχεδόν 70% να αφορά σταθερές συνεργασίες (έναντι 52% αντίστοιχα), δημιουργώντας προϋποθέσεις για παροχή ποιοτικών υπηρεσιών.

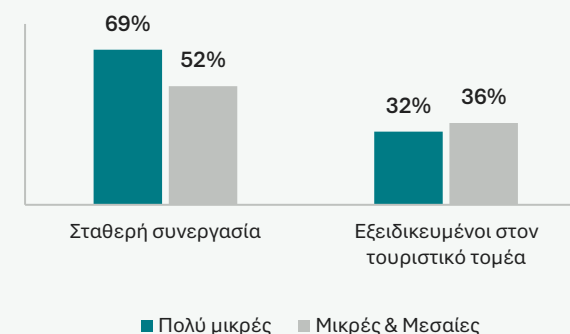
Τα παραπάνω χαρακτηριστικά μπορούν να επιτρέψουν στα μικρότερα ξενοδοχεία να αφουγκράζονται και δυναμικά να ανταποκρίνονται ταχύτερα τις αλλαγές των προτιμήσεων των πελατών τους. Σε συνδυασμό με την ένταξη σε τοπικά τουριστικά οικοσυστήματα, μπορούν να οδηγήσουν στη συνολική αναβάθμιση του τουριστικού προϊόντος και την ανάδειξη τοπικών brand name.

Η ευρεία κινητοποίηση των ΜμΕ και η ανάπτυξη πρωτοβουλιών με στόχο την κάλυψη των νέων τουριστικών τάσεων έχει τις προϋποθέσεις να αποδώσει καθώς:

- **οδηγεί σε ελκυστικές αποδόσεις** αφού – όπως αναδεικνύει η έρευνα μας – οι ΜμΕ με σχετικές δραστηριότητες διατηρούν πιο θετικές προσδοκίες ζήτησης (Δείκτης εμπιστοσύνης 42, έναντι 33 για λοιπές ξενοδοχειακές ΜμΕ), ειδικά την άνοιξη του 2024
- υπάρχουν **σημαντικά περιθώρια για βελτίωση της εποχικότητας** του ελληνικού τουρισμού, ειδικά στην εαρινή περίοδο, καθώς το μερίδιο της στα ετήσια μεγέθη τουρισμού υπολείπεται σημαντικά έναντι των μεσογειακών ανταγωνιστών (7 ποσοστιαίες μονάδες απόκλιση μεριδίου έναντι 1 μονάδας για το φθινόπωρο).

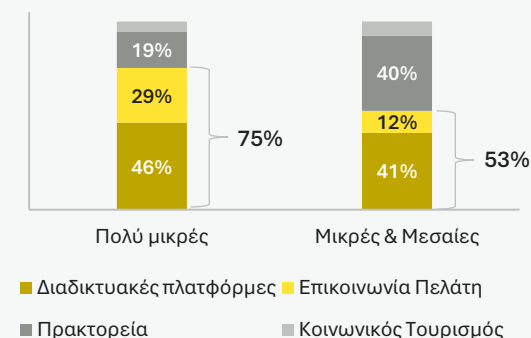
Χαρακτηριστικά προσωπικού

ως ποσοστό του τομέα ΜμΕ ξενοδοχείων

Τρόποι κρατήσεων

ποσοστό επί του συνόλου των κρατήσεων

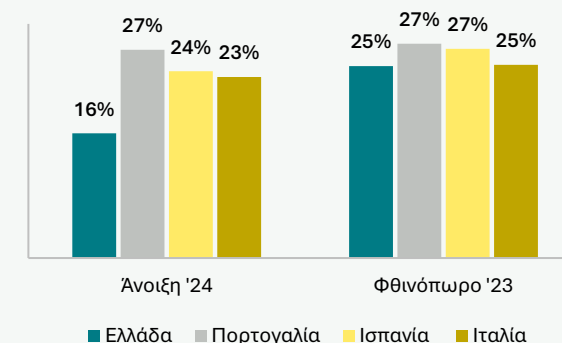
Δείκτες επιδόσεων ξενοδοχείων

ο δείκτης αντιστοιχεί στο καθαρό ισοζύγιο των απαντήσεων, για μείωση (-100), σταθερότητα (0) και αύξηση (+100)

Εποχικότητα στην μεσογειακή αγορά^[2]

ως ποσοστό διανυκτερεύσεων αλλοδαπών τουριστών σε τουριστικά καταλύματα στο τελευταίο κυλιόμενο 12μηνο

[1] Για τους σκοπούς της έρευνας πεδίου στις ΜμΕ του κλάδου ξενοδοχείων, οι επιχειρήσεις διακρίνονται σε: πολύ μικρές (με πωλήσεις έως €0,5 εκ.), μικρές (με πωλήσεις μεταξύ €0,5-1 εκ.) και μεσαίες (με πωλήσεις μεταξύ €1-10).

[2] Το κυλιόμενο 12μηνο του φθινοπώρου 2023 ορίζεται ως χειμώνας 2019 (Δεκέμβριος 2019-Φεβρουάριος 2020) και άνοιξη, καλοκαίρι και φθινόπωρο 2023 (Μάρτιος-Νοέμβριος 2023).

Πηγές: Eurostat, Έρευνα Συγκυρίας ΜμΕ 1^ο εξάμηνο 2024 | Επεξεργασία: Εθνική Τράπεζα

Περιγραφή δείγματος

- Η ανάλυση αφορά δείγμα επιχειρήσεων με κύκλο εργασιών έως €10 εκατ., τις οποίες για τους σκοπούς της ανάλυσης ορίζουμε ως μικρομεσαίες επιχειρήσεις (ΜμΕ).
- Η επιλογή των εταιρειών έγινε μέσω διαστρωματικής δειγματοληψίας (stratified sampling method), κατά τα πρότυπα αντίστοιχων ερευνών που πραγματοποιούνται από διεθνείς οργανισμούς σε συνολικά 200 εταιρείες και πανελλαδική κάλυψη, και με τρόπο τέτοιο ώστε να κατανέμονται ομοιόμορφα βάσει δύο βασικών παραγόντων: την τάξη του κύκλου εργασιών (6 τάξεις μεγέθους) και την περιοχή δραστηριοποίησης.
- Προκειμένου να προκύψουν συμπεράσματα αντιπροσωπευτικά του τομέα ΜμΕ, πραγματοποιήθηκε στάθμιση των απαντήσεων ανάλογα με τη συμμετοχή της κάθε υποκατηγορίας στο συνολικό κύκλο εργασιών του τομέα. Με αυτόν τον τρόπο προέκυψαν συμπεράσματα (i) ανά μέγεθος, (ii) ανά περιοχή και (iii) συνολικά για τον τομέα ΜμΕ. Βάσει της μεθοδολογίας, οι διακρίσεις που γίνονται κατά την ανάλυση που ακολουθεί αναφέρονται κατά κανόνα σε μερίδια βάσει συνεισφοράς στον κύκλο εργασιών και όχι βάσει αριθμού εταιρειών.

Κατασκευή δείκτη εμπιστοσύνης

- Στοχεύοντας στην κατασκευή ενός δείκτη εμπιστοσύνης για τις ΜμΕ, έχουμε συμπεριλάβει κάποιες βασικές ερωτήσεις που αποτυπώνουν το επίπεδο δραστηριότητας κατά το προηγούμενο και επόμενο εξάμηνο. Το πρότυπο των ερωτήσεων βασίζεται στο εναρμονισμένο ερωτηματολόγιο που προτείνουν ο ΟΟΣΑ και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, βελτιώνοντας έτσι τη συγκρισιμότητα του δείκτη.
- Οι ερωτήσεις του δείκτη έχουν 3 εναλλακτικές απαντήσεις: αύξηση (+), σταθερότητα (=), μείωση (-) ή υψηλότερο από το κανονικό (+), κανονικό (=), χαμηλότερο από το κανονικό (-). Αρχικά μετατρέπουμε τον αριθμό των απαντήσεων ανά κατηγορία (+,=,-) σε ποσοστά και στη συνέχεια υπολογίζουμε το καθαρό ισοζύγιο αφαιρώντας το ποσοστό των (-) από το ποσοστό των (+). δεύτερο εξάμηνο, ο δείκτης εμπιστοσύνης για τον κλάδο υπηρεσιών και κατ' επέκταση των ξενοδοχείων είναι ο μέσος όρος των καθαρών ισοζυγίων για τις παρακάτω ερωτήσεις:
 - Κατάσταση επιχείρησης προηγούμενου εξάμηνου, παρελθοντική και μελλοντική τάση ζήτησης.
- Για την εκτίμηση του δείκτη λαμβάνονται υπόψη μόνο οι επιχειρήσεις που βρίσκονται σε λειτουργία κατά την περίοδο διενέργειας της έρευνας.

Ταυτότητα δειγματοληπτικής έρευνας

- Εταιρία: KANTAR
- Μεθοδολογία: Ποσοτική έρευνα, με τη μορφή τηλεφωνικών συνεντεύξεων (Computer Aided Telephone Interviewing- C.A.T.I.), με χρήση δομημένου ερωτηματολογίου 20 λεπτών.
- Δείγμα: Συνολικά διεξήχθησαν 200 συνεντεύξεις:
- 120 επιχειρήσεις με τζίρο μέχρι 1εκ. ευρώ και 80 επιχειρήσεις με τζίρο από 1-10εκ. ευρώ
- Γεωγραφική κάλυψη: Ελλάδα
- Δειγματοληψία: Πολυσταδιακή, στρωματοποιημένη, μη αναλογική δειγματοληψία ως προς κλάδο, τάξη μεγέθους τζίρου & περιοχή σε κάθε ένα από τα δύο υπο-δείγματα. Quotas ως προς το μέγεθος του τζίρου για το booster δείγμα.
- Περίοδος διεξαγωγής: 13/3/2024-15/4/2024
- Διεξαγωγή: Η έρευνα διεξήχθη σύμφωνα με τους κώδικες δεοντολογίας της ESOMAR και του ΣΕΔΕΑ και τις προδιαγραφές ποιοτικού ελέγχου που ορίζονται από τον ΠΕΣΣ (Ποιοτικός Έλεγχος Συλλογής Στοιχείων). Για την διεξαγωγή της έρευνας πεδίου εργάστηκαν 39 ερευνητές και 2 επιθεωρητές, με εμπειρία και εξειδίκευση σε έρευνες επιχειρήσεων.

Τζέση Βουμβάκη

Deputy Chief Economist

+30 210 334 1549

fvoumv@nbg.gr

Αθανασία Κουτούζου

Head of Business Analysis

+30 210 334 1528

koutouzou.ath@nbg.gr

Γεώργιος Κ. Σακκάς

Economist

+30 210 334 1547

sakkas.georgios@nbg.gr

Θεόδωρος Γιούρας

Economist

+30 210 334 1457

giouras.theo@nbg.gr

Ιωάννης Κρόμπας

Economist

+30 210 334 1207

krompas.ioannis@nbg.gr

Διεύθυνση Οικονομικής Ανάλυσης

Αιόλου 86, Αθήνα 105 51

Disclaimer

Η παρούσα έκθεση καταρτίστηκε από τη Διεύθυνση Οικονομικής Ανάλυσης της Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος, η οποία εποπτεύεται από την Τράπεζα της Ελλάδος και την Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς, και προορίζεται αποκλειστικά ως απλή αναφορά για την ενημέρωση εμπειρων και ειδικευμένων επενδυτών, οι οποίοι αναμένεται και θεωρούνται απολύτως ικανοί να λαμβάνουν επενδυτικές αποφάσεις χωρίς να βασίζονται στο περιεχόμενο της έκθεσης, δηλαδή μόνον εφόσον πραγματοποιήσουν ίδια ανεξάρτητη έρευνα σε πηγές της επιλογής τους. Η παρούσα έκθεση δεν συνιστά επενδυτική έρευνα ούτε σύσταση για έρευνα, και ως τέτοια δεν καταρτίστηκε βάσει νομικών απαιτήσεων με σκοπό τη διασφάλιση της ανεξαρτησίας της επενδυτικής έρευνας. Οι πληροφορίες που περιέχονται στην παρούσα έκθεση δεν συνιστούν παροχή επενδυτικών συμβουλών και σε καμία περίπτωση δεν μπορούν να χρησιμοποιηθούν ή να θεωρηθούν σαν πρόταση ή προτροπή για αγορές ή πωλήσεις ή προώθηση προσφοράς ή προτροπής για αγορές ή πωλήσεις ή για συμμετοχή σε σύμβαση αναφορικά με κάθε χρεόγραφο, προϊόν, υπηρεσία ή επένδυση. Οι πληροφορίες ή οι απόψεις που περιέχονται στην παρούσα έκθεση δεν επαρκούν για να στηρίξουν μια επενδυτική απόφαση – και δεν συνιστούν δήλωση ή εγγύηση όσον αφορά τις μελλοντικές επιδόσεις οποιουδήποτε χρηματοπιστωτικού μέσου, πίστωσης, συναλλαγματικής ισοτιμίας ή άλλου μέτρου της αγοράς ή της οικονομίας. Οι επιδόσεις που έχουν σημειωθεί στο παρελθόν δεν αποτελούν αξιόπιστη ένδειξη μελλοντικών επιδόσεων. Δηλώνεται δεόντως ότι τα επενδυτικά προϊόντα ενέχουν επενδυτικούς κινδύνους, μεταξύ των οποίων συγκαταλέγεται ο κίνδυνος απώλειας μέρους ή του συνόλου του επενδύομένου κεφαλαίου. Η Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος και/ή τα συνδεδεμένα με αυτήν πρόσωπα δεν φέρουν καμία απολύτως ευθύνη για τυχόν συνέπειες (συμπεριλαμβανομένης, ενδεικτικά, της άμεσης, έμμεσης ή επακόλουθης ζημίας, της απώλειας κέρδους, και άλλων απωλειών) που προκύπτουν από τυχόν εξάρτηση ή χρήση της παρούσας έκθεσης, και δεν αναλαμβάνουν καμία νομική υποχρέωση έναντι επενδυτή που θα λάβει άμεσα ή έμμεσα την παρούσα έκθεση. Η τελική επενδυτική απόφαση πρέπει να λαμβάνεται από τον επενδυτή, και την ευθύνη για την επένδυση πρέπει να αναλάβει ο επενδυτής.

Όποια στοιχεία έχουν χρησιμοποιηθεί στην παρούσα έκθεση, έχουν ληφθεί από πηγές που θεωρούνται αξιόπιστες, αλλά δεν έχουν επαληθευτεί από ανεξάρτητο φορέα. Λόγω της πιθανότητας λάθους εκ μέρους αυτών των πηγών, η Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος δεν εγγυάται για την ακρίβεια, τον επίκαιρο χαρακτήρα ή τη χρησιμότητα οποιασδήποτε πληροφορίας. Οι πληροφορίες και οι απόψεις που περιέχονται στην παρούσα έκθεση υπόκεινται σε μεταβολές χωρίς προειδοποίηση, και δεν υφίσταται υποχρέωση επικαιροποίησης των πληροφοριών και των απόψεων που περιέχονται στην παρούσα έκθεση. Η Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος, οι συνδεδεμένες με αυτήν εταιρείες, οι εκπρόσωποί της, τα στελέχη της και/ή το προσωπικό της ή άλλα πρόσωπα που σχετίζονται με αυτήν, δεν αναλαμβάνουν καμία ευθύνη ή υποχρέωση σε σχέση με την ακρίβεια ή την πληρότητα των πληροφοριών που περιέχονται στην παρούσα έκθεση, ή για οποιαδήποτε ζημία, εν γένει, που απορρέει από τυχόν χρήση της παρούσας έκθεσης, συμπεριλαμβανομένων των επενδυτικών αποφάσεων που βασίστηκαν στην παρούσα έκθεση. Η παρούσα έκθεση δεν υποτίθεται ότι περιέχει όλες τις πληροφορίες που μπορεί να χρειάζεται ένας υποψήφιος επενδυτής. Οι αποδέκτες της παρούσας έκθεσης θα πρέπει να αξιολογούν σε ανεξάρτητη βάση τις ειδικές πληροφορίες και απόψεις που περιέχονται σε αυτήν, και να ζητούν τις συμβουλές των επαγγελματιών και οικονομικών συμβούλων της επιλογής τους σε σχέση με οποιοδήποτε επενδυτικό, οικονομικό, νομικό, επιχειρηματικό, φορολογικό, λογιστικό ή κανονιστικό ζήτημα, πριν προβούν σε οποιαδήποτε επένδυση ή πριν πραγματοποιήσουν οποιαδήποτε συναλλαγή σχετικά με πληροφορίες και απόψεις που πραγματεύεται η παρούσα έκθεση.

Η Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος Α.Ε. συνέταξε και δημοσίευσε την παρούσα έκθεση απολύτως ανεξάρτητα από οποιαδήποτε συνδεδεμένη με αυτήν εταιρεία και, ως εκ τούτου, όλες οι δεσμεύσεις, απόψεις, προβλέψεις, αξιολογήσεις ή ενδεικτικές τιμές που διατυπώνονται στις εν λόγω εκθέσεις μπορεί να διαφέρουν ουσιαστικά από τυχόν παρόμοιες εκθέσεις οι οποίες εκδίδονται από συνδεδεμένες εταιρείες, και μπορεί να βασίζονται σε διαφορετικές πηγές και μεθοδολογίες. Η παρούσα έκθεση δεν απευθύνεται σε, ούτε προορίζεται για, διανομή προς χρήση από πρόσωπα ή οντότητες που είναι πολίτες ή κάτοικοι ή έχουν έδρα σε οποιαδήποτε τοποθεσία, κράτος, χώρα ή άλλη δικαιοδοσία στην οποία η εν λόγω διανομή, δημοσίευση, διάθεση ή χρήση αντίκειται προς τους σχετικούς νόμους, κανονισμούς ή κανόνες. Η παρούσα έκθεση προστατεύεται από τους νόμους περί πνευματικής ιδιοκτησίας και δεν επιτρέπεται η τροποποίηση, αναπαραγωγή ή αναδημοσίευση ή μεταβίβασή της, είτε άμεση είτε έμμεση, σε οποιοδήποτε τρίτο μέρος, εν όλω ή εν μέρει, χωρίς προηγούμενη γραπτή συγκατάθεση της Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος. Όλες οι απόψεις που διατυπώνονται στην παρούσα έκθεση εκφράζουν με ακρίβεια τις προσωπικές απόψεις του συντάκτη αποκλειστικά, όσον αφορά καθένα και όλα τα θέματα που καλύπτονται. Περαιτέρω, βεβαιώνεται ότι κανένα μέρος της αποζημίωσης του συντάκτη της έκθεσης δεν είχε, ούτε έχει, ούτε θα έχει άμεση ή έμμεση σχέση με τις συγκεκριμένες θέσεις ή τις απόψεις που διατυπώνονται στην παρούσα έκθεση.

**ΕΘΝΙΚΗ
ΤΡΑΠΕΖΑ**

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΑΝΑΛΥΣΗΣ

